

RESSENYA A IGNASI GIRONÉS SARRIÓ & VICENT GUEROLA BLAY, *LA TAULELLERIA VALENCIANA DELS SEGLES XVII, XVIII I XIX A LA COL·LECCIÓ DE LA FUNDACIÓ LA FONTANA*, BARCELONA / VALÈNCIA, FUNDACIÓ LA FONTANA / INSTITUCIÓ ALFONS EL MAGNÀNIM, 2016, 441 pp. + 575 FOT. COLOR + 63 FOT. B/N. ISBN: 978-84-7822-700-6

REVIEW TO IGNASI GIRONÉS SARRIÓ & VICENT GUEROLA BLAY, *LA TAULELLERIA VALENCIANA DELS SEGLES XVII, XVIII I XIX A LA COL·LECCIÓ DE LA FUNDACIÓ LA FONTANA*, BARCELONA / VALÈNCIA, FUNDACIÓ LA FONTANA / INSTITUCIÓ ALFONS EL MAGNÀNIM, 2016, 441 pp. + 575 COLOUR PHOT. + 63 B/W PHOT. ISBN: 978-84-7822-700-6

JAUME COLL CONESA
jaume.coll@mecd.es

Museu Nacional de Ceràmica «Gonzàlez Martí»

Hem de congratular-nos per la publicació d'un nou llibre que té com a objecte l'estudi de la taulelleria valenciana. I això, per diversos motius. En primer lloc, perquè aquesta aportació d'Ignasi Gironés i Vicent Guerola amplia enormement el catàleg de plafons ceràmics de procedència valenciana, datables en la seua majoria en el segle XVIII. En segon lloc, perquè mostra un patrimoni privat conservat a la Fundació La Fontana, fruit de dècades de col·leccionisme privat selectiu realitzat amb molt bon criteri, que ha permès salvar i ara donar a conèixer un conjunt verdaderament notable. En tercer lloc, perquè, per a alegria de tots aquells que coneixen aquest críptic món del taulell, descobreix misteris historiogràfics, com la troballa, entre el conjunt, de la famosa cuina Dordà, un magnífic exemple rococó del que hi havia una escassa

documentació fotogràfica, abans de desaparèixer de la casa valenciana en què es conservava. Però en aquest cas, l'estudi aporta, a més, una informació desconeguda i insospitada que permet la reconstrucció de com va estar instal·lada aquella cuina rococó en la valenciana casa dels Dordà, abans del seu desmuntatge i el seu ingrés, finalment, en la col·lecció custodiada en La Fontana.

Cal assenyalar, també que els autors, per altra banda, van desenvolupar aquesta investigació com a objecte d'una tesi doctoral, tot plantejant en la seua metodologia l'estudi dels aspectes de conservació preventiva i restauració de tot el conjunt en el context d'una col·lecció privada. I no sols l'anàlisi de les patologies o de les solucions històriques d'intervenció per a la conservació dels plafons han resultat interessants de la seua investigació, sinó que, a més, han resultat de gran interès per a poder portar-la a terme, amb què s'ha hagut de recórrer a l'exhaustiu ús de la fotografia i amb múltiples tècniques combinades, la qual cosa és una aportació a considerar. La constatació que alguns plafons coincidien amb les fotografies de la cuina de la casa Dordà, custodiades en l'Arxiu Gràfic de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport de la Generalitat Valenciana, així com l'observació detallada d'aquestes, va portar els autors a reconèixer la composició i la ubicació real dels plafons, tal com van estar en la cuina d'aquella mansió. Aquest és, tal vegada, un dels resultats més sorprenents de la seua aportació, ja que ha permés presentar un model espacial en tres dimensions que ens mostra clarament una extraordinària cuina de doble registre, amb les típiques escenes de servents i d'útils disposades en el sòcol inferior, junt amb altres de caceres amb paisatges i temes costumistes en la part alta. La cuina, disposada d'aquesta manera, manifesta que va ser instal·lada en la planta noble d'un edifici senyorial, amb alçades entre forjats que havien de rondar els sis metres. En altres casos coneguts, com en la cuina del palau dels Eixarchs o en la casa dels Miquel de Benicarló, el xapat decoratiu només ocupa un registre, encara que en el primer exemple enunciat es troba efectivament en la planta noble. La casa dels Miquel seria, en els nostres dies, l'únic exemple preservat *in situ*, sense desplaçament de la seua instal·lació en un entresòl durant el segle XVIII. La resta de les ubicacions presenten encara aspectes per descobrir, a pesar que el cas Dordà ens manifesta com estava instal·lada la cuina en la casa d'una família d'amants de l'art de la societat valenciana del segle XIX que, o bé la van saber apreciar en el seu mèrit, o bé la van rebre heretada dels seus ancestres.

Pel que fa a la resta de la col·lecció de La Fontana, la qualitat i la variada temàtica dels plafons, la identificació iconogràfica d'alguna de les seues fonts, l'estudi d'unes poques peces retocades històricament i la seua correcta filiació cronològica i iconogràfica, són aspectes que destaquen en la investigació d'Ignasi Gironés i de Vicent Guerola, que ací se'ns presenta en forma de llibre, sumant-se com un treball consistent a les aportacions de la nissaga d'estudiosos que els van precedir, com ara José Luis Almunia, Álvaro Bellver, Manuel González Martí, Inocencio V. Pérez Guillén, Mª Eugenia Vizcaíno, Mª Paz Soler i alguns d'altres, que han obert el camí del coneixement d'aquesta encara poc difosa història del taulell valencià que per a molts continuen sent «taulells de Manises».

Més enllà del cas concret de la cuina Dordà, que, potser, és el més espectacular i emblemàtic del presnet estudi, cal destacar que l'obra, magníficament editada per la Fundació La Fontana (Barcelona) i la Institució Alfons el Magnànim - Centre Valencià d'Estudis i d'Investigació, s'estructura en una introducció que

Ressenya a Ignasi Gironés Sarrió & Vicent Guerola Blay, *La taulelleria valenciana dels segles XVII, XVIII i XIX a la col·lecció de la Fundació La Fontana*, Barcelona / València, Fundació La Fontana / Institució Alfons el Magnànim, 2016

recull, bàsicament, els següents grans blocs: En primer lloc, una ullada a l'estat de la qüestió (cap. 1); després es passa a fer una anàlisi del conjunt de la col·lecció de la Fundació La Fontana (cap. 2) i s'endinsa, tot seguit, en l'anàlisi pormenoritzada de diferents aspectes de la taulelleria valenciana dels segles XVII, XVIII i XIX, i que van des de la necessària classificació tipològica als estils, els formats, les tècniques, les fàbriques, els pintors de ceràmica o les fonts gràfiques i els models pictòriques que usaven aquells artistes (cap. 3). L'estudi, que ja amb aquests apartats indicats seria una gran aportació historiogràfica, encara hi afegeix un major interès, en aportar el catàleg raonat (cap. 4), que s'estructura en cinc blocs diferents: plafons devocionals, plafons amb escenes costumistes, taulells de dibuix complet, taulells de contrapetja i taulells de sèrie. Finalment, els autors tanquen el seu estudi amb les conclusions pertinents (cap. 5), un índex i la bibliografia emprada, abans de donar pas a l'annex on es formula la hipòtesi virtual de la ja esmentada distribució possible dels plafons de la casa dels Dordà.

L'edició, efectuada en dues llengües i amb tiratge doble, és l'adaptació de la tesi doctoral d'Ignasi Gironés Sarrió, dirigida per Vicent Guerola Blay, defensada pel primer a la Universitat Politècnica de València el 2015, que ara, amb una revisió i una ampliació evidents, arriba a les premses en un format de llibre quasi de luxe però d'un interès importantíssim per a la disciplina en qüestió.

Ens toca, per tant, després d'una lectura atenta del seu treball, fer constar l'agraïment als autors per l'esforç realitzat, a la propietat de la col·lecció que permet exposar-la per a coneixement públic i als editors pel seu suport per a la divulgació d'un estudi exemplar que possibilitarà un major acostament a la història de la taulelleria valenciana del passat, un dels episodis de la creativitat ceràmica més desconeguts del gran públic. Gràcies, evidentment, al paper de la Fundació La Fontana i la Institució Alfons el Magnànim, de la Diputació de València, que han fet, també, un esforç ben destacable.